

4. Кубрякова Е.С. Об одном анализе концептуального анализа слова *память* / Кубрякова Е.С. // Логический анализ языка. Культурные концепты. – М., 1991. – С. 85–91.
5. Телия В.Н. Культурно-национальные коннотации фразеологизмов / Телия В.Н. // Славянское языкознание: материалы XI Международного съезда славистов. – М., 1993. – С. 305–310.
6. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / Вероника Николаевна Телия. – М. : Наука, 1986. – 139 с.

*Олена Манютіна
(Чернівці)*

КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ТА ГЕНДЕРНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕВФЕМІЗМІВ У ТЕКСТАХ „ЖІНОЧОГО” ЖУРНАЛУ

Анотація. Розглядаються когнітивні та прагматичні характеристики евфемізмів у текстах масової культури англомовного суспільства в їх гендерній репрезентації на матеріалі „жіночого” журналу. Підтверджується, що вживання евфемізмів у текстах жіночого журналу забезпечує ефект безпосереднього спілкування з читачем, імітує стратегію позитивної ввічливості, орієнтований на різні типи престижу, створює підґрунтя для підтримання позитивного соціального обличчя жінки, наголошує на принципах маніпулятивного впливу як субстандарту міжгендерного спілкування.

Ключові слова: *евфемізм, евфемізація, престиж, самопрезентація.*

Аннотация. Рассматриваются когнитивные и прагматические характеристики эвфемизмов в текстах массовой культуры англоязычного общества в их гендерной репрезентации на материале „женского” журнала. Подтверждается тезис о том, что употребление эвфемизмов в текстах женского журнала обеспечивает эффект непосредственного общения с читателем, имитирует стратегию позитивной вежливости, ориентированный на разные типы престижа, обеспечивает основу для поддержки позитивного общественного лица женщины, акцентирует внимание на принципах манипулятивного воздействия как субстандарту межгендерных отношений.

Ключевые слова: *эвфемизм, эвфемизация, престиж, самопрезентация.*

Abstract. The paper deals with cognitive and pragmatic peculiarities of euphemisms in mass culture discourse of English-speaking society in their gender representation. It is proved that the use of euphemisms in magazines for women has the effect of direct communication with the reader, imitates the strategy of positive interaction, aims at different types of prestige, and is the basis of positive face perception of a woman with an accent on manipulative influence principles as a substandard of gender communication.

Key words: *euphemisms, euphemization, prestige, self-presentation.*

У сучасному англomовному медійному просторі спостерігається боротьба проти численних дискримінацій, з одного боку, і зростання інтересу до сфер інтимного життя пересічних та відомих громадян – з іншого, з помітним акцентом швидше на зовнішньому й фізіологічному, ніж на високому й духовному, що поступово розширює функції евфемізму, приводить до регулярного поповнення евфемістичного словника за рахунок деевфемізації [11, с. 40].

У свою чергу збільшення загрозливих для самопрезентації особистості ситуацій робить чимраз актуальнішими для мовця меліоративні засоби мови, зумовлює розширення стратегій позитивної та негативної ввічливості, їхню орієнтацію на прагматичну настанову приховати зміст вислову, поліпшити власні позиції та маніпулювати думкою мовця за рахунок прагматично-маркованих одиниць мови, евфемізмів зокрема. Актуальність статті зумовлена потребою вивчення мовних засобів фіксації у свідомості та вираження меліоративної оцінки, процесу евфемізації мовленнєвих актів, виявлення та докладного опису основних характеристик реалізації евфемістичного потенціалу сучасної лексики. Поліаспектність евфемії найяскравіше репрезентована саме в основних джерелах масової гендерної культури – „жіночому” романі, пісенному дискурсі, журналі. Мета статті – дослідити когнітивні та прагматичні особливості евфемізмів текстів масової культури англomовного суспільства в їх гендерній репрезентації на матеріалі „жіночого” журналу. Для досягнення мети було виконано такі завдання: із застосуванням комплексної методики проаналізовано структуру та зміст текстів сучасного жіночого журналу, виявлено і описано основні характеристики прагматично маркованих одиниць та їхні функції, досліджено семантичну структуру деяких евфемістичних груп, окреслено потенціал евфемізмів у міжгендерному спілкуванні.

На сучасному етапі розвитку мовознавства гендерні особливості мови розглядаються в контексті загального варіювання їхніх засобів (І.В. Андрусак [11], А.В. Кириліна [9], в руслі соціо- (А.П. Мартинюк [13], О. Л. Балакірева [3]) і психолінгвістики (Е. И. Горошко [7]), когнітивної лінгвістики: дослідження гендерного аспекту ціннісної, концептуальної та мовної картини світу (О. Л. Бессонова [4]). На межі сторіч у мовознавстві оформлюється лінгвістична гендерологія, яка звертається до структур мови, виявляючи їхню важливу роль у механізмах культурної репрезентації статі. Сучасні дослідники гендерної психології приділяють особливу увагу феномену жіночого журналу як віддзеркаленню гендерної проблематики сучасності та психологічних особливостей картини світу, зокрема сучасної жінки. Проблеми сексистського світосприйняття посідають важливе місце у працях сучасних культурологів, релігієзнавців, психолінгвістів та учасників різних гендерних студій [8].

Проте когнітивно-прагматичний підхід до лінгвістичних досліджень, який ґрунтується на аналізі динаміки англомовної картини світу, передбачає передусім розгляд питань щодо категоризації концептів, найбільш активних засобів евфемізації та дисфемізації мовлення, словотворчих засобів і значень, найефективніше залучених до процесу трансформації концептуальної структури в реальні лінгвістичні знаки, ще недостатньо активно застосовується в сучасних наукових дослідженнях меліоративних і пейоративних одиниць.

Евфемізм наділений власною специфікою, що лежить у площині його лінгвістичної сутності, концептах евфемізації, сферах використання, у типах мовних способів і засобів, за допомогою яких вони створюються, у відмінності від соціальних оцінок евфемістичних засобів вираження. Завданням статті є визначення істотних для процесу евфемізації оцінних факторів: підбір мовцем маскуючих, вуалюючих сутність явища мовних одиниць; залежність від вживання евфемізму в контексті та від умов мови. Адже чим жорсткіше соціальний контроль мовної ситуації і самоконтроль мовцем власної мови, тим більш імовірна поява евфемізмів (О-престиж (офіційний престиж)), і, навпаки, в слабо контрольованих мовних ситуаціях і при високому автоматизмі мови (спілкування в родині, з друзями тощо) можуть віддавати перевагу „прямим”, не евфемістичним засобам позначення (П-престиж (прихований престиж)) [15, с.105]. Для досягнення загальної мети та виконання завдань було

опрацьовано матеріали жіночого журналу (електронний сайт із щотижневим оновленням (з жовтня 2009 р. по травень 2010 р., всього – 87360 слововживань) і 32 відеофрагменти, застосовано комплексну методику дослідження: дескриптивно-емпіричний метод слугував виявленню та опису досліджуваних одиниць; позиційний аналіз дозволив визначити місце евфемізмів стосовно інших структурних частин тексту; елементи концептуального аналізу були використані для встановлення та опису ментального простору. У роботі також широко послуговувалися кількісними підрахунками для узагальнення отриманої інформації.

Прагматика евфемізмів зумовлена їхньою природою, за якою субститути цього класу є словами-перифразами, тобто одиницями вторинної номінації. Їхні денотати належать до інтенціональних, тобто антропоцентричних об'єктів, найменування яких відбувається не стільки завдяки мовній конвенції або за об'єктивними характеристиками, скільки відображає суб'єктивний погляд мовця. Разом із позитивною конотацією відбувається підвищення стилістичного регістру. У разі акцентування референції стигматизованого денота та виникає дисфемізм, вуалюювання референції приводить до евфемізації процесу мовлення загалом і дискурсу зокрема.

Контекстуально вживання евфемізмів продиктоване когнітивно-прагматичними чинниками, серед яких виділяють евфемістичні, базові для більшості евфемізмів функції: кооперуючу, превентивну та риторичну [6, с.5]. Постійні зміни в евфемістичному словнику, їхня деевфемізація пояснюються законом мовної послідовності, спричинюючи постійне подовження евфемістичного ланцюжка. Ці процеси визначаються субстратним і суперстратним соціокультурними факторами.

Проблематика дослідження сучасних евфемізмів диктує необхідність розгляду евфемізмів у соціально-культурному мовному оточенні, в царині якого існує потреба вживати меліоративні субститути.

Як засвідчує аналіз сучасної масової культурної продукції, в англійському гегемонному дискурсі помітно нав'язується сексуалізована жіночність, зовнішність жінки виступає товаром, де фізична форма підпорядкована репрезентації себе як об'єкта оцінки іншими. Таке акцентуване призначення тіла, зовнішності стає основою для конструювання традиційної гендерної ідентичності, де належність до когось, залежність від когось декларуються як основні

характеристики особистості. У змістовному контексті журналу „Космополітен” жінка змальована як носій суто „фемінного” досвіду з традиційними гендерними орієнтаціями, яка виконує домінуючі (за рейтингом) статеві ролі: сексуальної партнерки, господині дому, коханки. Наприклад, у травневому номері (2010) темою № 1 є *The Cosmo Sex Challenge: 77 positions in 77 days* „Космосексвиклик: 77 позицій за 77 днів” [17]. Основні рубрики такі: *Today's Featured Video (Відео-тема дня)*, *Sex&Love (Секс і Кохання)* (слово *секс* на першій позиції, пріоритет), *Hair and Beauty (Волосся та Краса)*, слово *Beauty*, на наш погляд, є евфемістичним субституттом, вживання якого вмотивоване бажанням маніпулятивного підвищення рівня самопрезентації, наголошенням на важливості самореалізації жінки насамперед через зовнішність. До основних тем належать також *Secrets and Advice (Таємниці та Поради)*, *Community and Freebies (Суспільство та Приємні дрібниці (халява))*, *Celebs and Style (Зірки та Стиль)*, *Quizzes and Games (Вікторини та Ігри)*. Отже, на екзистенціональному та мовному рівнях створюється настанова на виконання традиційно вузького спектра ролей, обмежених сексуальним партнерством, шопінгом, рідше – домою та сім'єю. У журналі проводиться справжній інструктаж із техніки поцілунку, орально-генітальних зносин, вибору сексуального партнера, коїтальних позицій, тестування сексуальних намірів та потенцій, часто з настановою на безпечний і технічно грамотний секс. І найважливішим елементом статевої зрілості стає оволодіння технікою злягання, користування презервативом, застереження від венеричних чи ВІЛ-інфекцій.

Ілюстративний і рекламний матеріал модного жіночого журналу переконує, що в житті пересічної жінки існує лише три цікаві речі: секс, чоловіки як володарі великих гаманців та продукція косметично-парфумерної промисловості для набуття якісного вигляду з метою продажу. Жіночі видання по-своєму конструюють і „гендерну ідентичність” чоловіка, який прагне, а отже очікує від партнерки молодості й краси, сексапільності, вправності й успішності в усьому [3, с.108]. Провідним гаслом для продажу сексапільності залишається той самий пресловутий „Sex sells” із традиційними гендерними настановленнями щодо об'єкта свого вибору, а також індивідуалізм, маніпуляція, незалежність як символи відокремлення від

інституту сім'ї, гіпертрофований інтерес до зовнішнього, фізіологічного боку існування людини.

Для вербалізації згаданого вище маніпулятивного впливу частіше обирають евфемістичні мовні одиниці з широким діапазоном меліоративної експресії. Реалізація їхнього прагматичного потенціалу визначається екстра- та інтролінгвальними факторами, а саме: ставленням до табу, належністю до лексико-семантичної групи; структурою значення, механізмом утворення. Для продукту метафоричного перенесення важливу роль відіграють прототип, що підлягає субституції; контекст конкретної мовленнєвої ситуації (комунікативна сфера, відносні статуси, рольова структура учасників, мовні стратегії, спрямованість на певні форми престижу, громадське обличчя, інтенція мовця); термін існування (прагнення до новоутворень через втрату меліоративного прагматичного потенціалу). Унаслідок дослідження лексичного матеріалу сучасного жіночого журналу на прикладі „Космополітен”, з'ясовано, що евфемістичні субститути можна розташувати за шкалою від слабких (латентні) до сильних (нейтральні, експресивно марковані). Найменшим евфемістичним ефектом володіють традиційно-вжиткові, субстратні евфемізми (серед досліджених 87360 слововживань – 93 приклади, тобто 0, 106 %), найбільшим – евфемізми-соматизми (29 прикладів, 0,033%). До прикладу, за матеріалами дисертаційного дослідження О.І. Манютіної „Лексико-семантичні та функціональні особливості евфемізмів у сучасній англійській мові (на матеріалі бульварної жіночої прози ХХ – ХХІ ст.) серед розглянутих 21 489 912 слововживань, кількість випадків уживання евфемізмів у дослідженому бульварному романі складає 801 одиницю, джерелах масової культури – 1333, загальний обсяг досліджуваних одиниць – 2728 евфемізмів.

При цьому низький регістр лексеми або словосполучення, особливо евфемізмів-соматизмів, призводить до нейтралізації опозиції евфемізм : дисфемізм (*blow job, boning, to jerk off*), а вона сама виступає швидше засобом акцентуації інформації, ніж її вуалювання. *It's a PG movie! There are tits in it, but no Bush!* – Вигукує герой фільму *Dogma*, розчарований відсутністю в ньому еротичних сцен [процитовано в „Космополітен”, № 2 2010]. Таким чином, евфемізми й дисфемізми утворюють своєрідне розмите поле, що ускладнює їхній розподіл по таксономічних класах і підкласах. Зокрема,

існує перехідна зона, в якій відбувається нейтралізація опозиції евфемізм : дисфемізм. Це характерно для денотатів амбівалентної оцінки, виражених такими лексико-семантичними рядами, як смерть, алкогольне та наркотичне сп'яніння, афекти, розумові вади, соціальні пороки, екскреторно-генітальні функції, сакральні поняття.

Відомо, що тексти різних функціональних стилів співвідносяться з мовними стратегіями й певною мірою імітують комунікативні відносини, типові для усного мовлення, у двох видах, які мають пряме (на особистість) та непряме, тобто опосередковане спрямування: тексти ВС (вільної самопрезентації) і НС (невільної самопрезентації) [5, с. 8]. Тексти сфер регулятивного впливу моделюють спілкування на певній соціальній дистанції (стратегія невільної самопрезентації), тяжіють до О-престижних форм, тобто збільшується ймовірність вживання політкоректних евфемістичних дескрипцій, прагматично маркованих як засоби фактуальної інформації, що виключає суб'єктивні оцінні елементи, такі як табу, дисфемізми, лайки, що сприймалися би як порушники стилю.

Навпаки, тексти сфер масової культури ідентифікуємо як ВС-тексти, тому що на першому плані в них емотивний вплив, спілкування на персональній дистанції. До прагматичних відмінностей ВС-текстів належать: стратегія вільної самопрезентації в залежності від комунікативної сфери, характеру видання, жанру, тексту; моделювання спілкування на персональній дистанції, „знижені жанри”, широкий діапазон стилістичного реєстру (наприклад, автобіографія Д. Френч у листах [16]); вплив на раціональну і/або емоційну сферу читача; відсутність жорстких обмежень на суб'єктивно забарвлену, знижену та табуйовану лексику. Тексти масової комунікації представлені обома типами. При цьому безпосередня текстова прагматика евфемізмів зумовлена змодульованою даним текстом комунікативною стратегією. Остання формується під впливом двох векторів (теми та жанру), роль яких виконує належність тексту до комунікативної сфери з типовим репертуаром тем у певному жанрі [14, с. 296].

Тема зазвичай демонструє зв'язок із табу та спричинює обмеження у виборі лексики. Жанр може виступати додатковим, корегуючим, прагматичним вектором, *односпрямованим* або *різноспрямованим* із прагматичним вектором теми. При цьому будь-який інший вектор може бути як основним, так і контрастивним. Залежно

від композиції прагматичних векторів теми й жанру у ВС-текстах, які імітують спілкування на персональній дистанції (стратегію позитивної ввічливості), досліджувані одиниці можуть відігравати роль як позитивної, так і негативної маркованості (в основному – дисфемістичні одиниці).

Евфемізми, як прагматично марковані мовні засоби, спрямовані на створення певного перлокутивного ефекту. Через належність до основного або контрастивного вектора, вони стають частиною інтерпретаційної рамки, сприяють виділенню тієї чи іншої інформації, закладеної в тексті. Якщо розглядати випадки належності до контрастивного прагматичного вектора, евфемізми (дисфемізми) як прагмеми такого вектора можуть створювати інформативну та модальну двоплановість тексту, виконувати завдання „підсилювачив” стилю, сигналізувати про метафоричне переключення коду, створювати ефект неочікуванності.

Розглянемо приклад: *His Future Hair Loss: With the exception of Hollywood types like Vin Diesel, most guys with shiny chrome domes are not deemed the sexiest man alive. That's why many guys stress about potential future loss. And if there's even a hint of thinning, it's certain to be a really sore subject. „I once had a date joke that I better grab a hat because it was chilly outside and she didn't want my scalp to catch a cold,” says Rich*, 30. „Look I know my lid is starting to look a little lean, but I don't need a woman reminding me...even if it's in jest.”* (0,006% від загальної кількості опрацьованих слововживань) [17].

На тлі нейтральної лексики *his future hair loss, potential future loss, a hint of thinning* і *my lid starting to look a little lean*, яка семантично дублює одна одну, створює певний метафоричний ефект, змінюється код вислову з нейтрального на стилістично забарвлений, що повністю зумовлене авторською інтенцією створити атмосферу занепокоєності чоловіків власним зовнішнім виглядом, втраченою волоссю. Пряме називання проблеми винесено в заголовок, авторка створює контраст між чоловічим та жіночим сприйняттям проблеми, що несе певний перлокутивний ефект, додає тексту емотивності, досягає мети підкреслення дбайливого, обережного у ви словах ставлення чоловіків до власної зовнішності.

Секція журналу „Космополітен”, яку можна загалом назвати „Як не треба...”, дозволяє простежити відмінності між чоловічим та жіночим світосприйняттями, що, безперечно, відобразилося в мові. У

наведеному нижче прикладі в розмовний за стилем текст дружньої бесіди з читачем включено евфемізми до слова „нижня частина спини”, що додає йому інтимності, краще декодується як прагматична настанова на успішну комунікацію з мамою та сестрою чоловіка: *It's a rule that dates back to the playground: Once you start dissing a boy's mother, things are going to get ugly. Sure, he's allowed to goof on her **Hawaiian muumuus**, burned Bundt cake, and obsession with Richard Simmons, but when you chime in, it's a different story. „I love my mom to death. She's a total character,” says Josh, 30. „I bust on her nonstop, and she gives it right back to me. But if my girlfriend added her two cents, I'd find it totally disrespectful.” Bonus tip: Sisters are untouchable too (0,002 %) [17].*

Стурбованість жінок власною зовнішністю також приводить до введення в текст авторської нарації евфемізмів, які, зокрема, створюють ефект гордості жінок за власні форми, наголошують на модних тенденціях жіночої зовнішності:

Curves.

*... She's **bodylicious**... ; She's not afraid to show off...; Her assets in skin tight dresses...; Scarlett Johansson made **curves** sexy again; Jennifer Love Hewitt carries **those lbs** well; Shakira: Who else could turn a song purely **about hips** into a hit? [106].*

Section: Hollywood Honey (Interview with Jessica Alba)

*Cosmo: Have you ever had a **curvy** figure?*

*Jessica Alba: Yes. I had **tits** and hips and a little **tummy** and natural fat **in places**...*

*It would be a keg and people doing **body shots** and **playing quarters** (0,009%) [106].*

Відомо, що первинною семантико-прагматичною одиницею включення евфемізмів до тканини тексту є диктема, як мінімальний тематичний та стилістичний контекст [5, с. 13]. Евфемізми можуть вводитися як через диктеми безпосередньої авторської нарації, так й через диктеми цитації, інтертекстуальні диктеми. У диктемах безпосередньої авторської нарації належність евфемізму до певного вектора, окрім згаданих факторів, визначається й ідіостилем автора. У складі диктем цитації функціонування евфемізмів ускладнюється особливостями цитації як контрастної структурно-семантичної текстової категорії. У рамках НС-текстів нейтральні евфемізми мо-

жуть належати до основного прагматичного вектора, відіграють роль прагмем позитивної визначеності:

Misunderstanding: 4 girly dramas he doesn't understand

*"There are certain events that create turmoil in a guy's life, I think: **erectional dysfunction**...*

*...when your **mini-meltdowns** are not justified... (0,002 %) [17].*

Прочитований у тексті медичний термін контрастивний за категорією, збагачує його об'єктивними модусами, наголошує на важливості та складності проблеми чоловіків з ерекцією, вчить жінок вживати меліоративні одиниці заради створення успішної комунікації.

Помітне місце в житті сучасної активної молодої людини займає репродуктивна функція. Жіночий журнал, як дзеркало певного психотипу жінок намагається зайняти просвітницьку позицію. У навмисно легкій формі невимушеної бесіди обговорюються важливі для сучасної жінки теми психології чоловіків, проблеми здорового способу життя, статевих відносин і міжгендерного спілкування зокрема (секція *Today's Featured Video*).

Для назви наступної секції було обрано сленговий евфемізм: *Can you guys name 5 outdoor places **to go on with a guy**?* Серед 32 відеофрагментів, розташованих на сайті журналу, 17 присвячені виключно темі міжгендерних стосунків із реалізацією концепту „секс та статеві стосунки”, 10 – темі зради.

Наприклад: *50 years old man: How not **to play the field**? ...They want **to play around a little bit** before they are ready to settle down.*

*Cosmo: Do you think it's important for girls **to play the field a bit** before setting down?*

*Jessica Alba: I could have **a one-night stand**... (sex for one night).*

Для лексеми *Copulate* частіше субститутом виступали генералізація та метафоризація значення слова як засобу евфемізації поняття. Наприклад, назва секції: *Section: Would you **do him** outside?*, або *Section: 100 ways **to please** your guy:*

*...if we were somewhere semi-public and can't **go at each other**... (to have sex)*

*... **profess your love** when your are both **tipsy**... (to have sex) ...[17].*

*... that you can't wait **to taste me**... (oral sex) ...[17].*

*...how good it feels **to touch herself** ... (masturbate) ...[17].*

Важливе місце сучасна жінка, згідно з жіночими журналами, повинна приділяти здоров'ю, а отже, не ігноруються проблеми наркотичної та алкогольної залежності, для яких були обрані латентні евфемізми:

... *profess your love when your are both tipsy...* (Drunk)

...*I didn't want to be doing E (ecstasy)* (Drugs) ...[17]

(всього 0,016% від загальної кількості опрацьованих слововживань).

Розглядаються в текстах й проблеми та можливості одностатевих знайомств у секції *gays/straight guys*, можливості спілкування між чоловіками та жінками похилого віку *New dating guide for seniors*. Цікаво, що популярний у 80-ті роки минулого століття евфемізм до „старий” – *seniors* на сьогодні є латентним евфемізмом. У даному випадку, входячи до ВС-тексту за умов гри стилістичного реєстру, евфемізми належать до контрактивного вектора, відіграють роль негативно забарвленої прагмеми. Отже, евфемізми *tipsy*, *gays* та *seniors* надають тексту інформативної двоплановості, слугують засобами реалізації іронії.

Знижені або латентні евфемізми, в залежності від іміджу видання, його спрямованості на певну групу читачів, теми, жанру тексту, також можуть належати до основного прагматичного вектора, слугувати прагмемами позитивної маркованості. Продемонструємо, наприклад, вживання евфемістичних субститутивів для *fuck*, утворених шляхом алітерації, абревіації та метонімії:

Section: Today's Featured Video: How to say eff off with Kim Kardashian.

How to get a guy to back off ... (0,0022%) [17].

Отже, вживання евфемізмів у ВС-текстах жіночого журналу забезпечує ефект безпосереднього спілкування з читачем, імітує стратегію позитивної ввічливості, орієнтований як на О-, так й на П-престиж, створює підґрунтя для підтримання позитивного соціального обличчя жінки, наголошує на принципах маніпулятивного впливу як субстандарту міжгендерного спілкування.

У досліджуваних текстах масової комунікації, жіночого журналу зокрема, вживання прагматично маркованих засобів евфемізації визначається фактором адресата. Евфемізм виконує фасцинативну (контактотворчу та контактопідримуючу) функцію, імітує стиль реального спілкування, типовий для представників певної цільової

групи або прийнятий як стандарт у даному комунікативному середовищі. Частіше спостерігаються випадки відмови від стратегії невільної самопрезентації (негативної ввічливості), відбувається її заміна на стандарти позитивної ввічливості.

Через постійну трансформацію ускладнюється проведення детальної класифікації евфемізмів, умовний розподіл на групи проводиться на основі способу утворення, евфемістичного кодування, соціального фактору, принципу ввічливості, табу. Основними концептами, що підлягають евфемізації в масовій культурі, є секс (сексуальні стосунки), вади зовнішності, різного роду залежність, бідність, смерть.

Для опису когнітивно-прагматичних і гендерних характеристик евфемізму було опрацьовано матеріали жіночого журналу (електронний сайт із щотижневим оновленням) та виявлено ряд закономірностей. Назвемо основні з них.

Базова субстратна евфемія представлена в жіночому журналі такими семантичними полями, як вади зовнішності, слабкий емоційний контроль, залежність, тілесні функції. Для жіночого журналу характерна пряма залежність кількісних показників евфемістичних субститутів від контексту безпосередньої мовленнєвої ситуації та відносних статусів комунікантів, від макрофакторів соціокультурного значення – домінантного типу культури, психології, нормативно-цінних настанов мовного мікроколективу, ментального простору та гендерних ознак, що доводить необхідність подальшого детального вивчення проблем сучасної евфемії в когнітивному, прагматичному та гендерному аспектах.

Проте залишається також невивченим механізм перетворень усередині системи *дискримінація–табу–евфемізм*, дії *евфемістичного ланцюга*, швидкість перетворення *слова на евфемізм, евфемізму на дисфемізм* і відтак – *дисфемізму на какофемізм* на засадах квантової лінгвістики та статистичного методу зокрема. Наразі не існує докладного психолінгвістичного аналізу евфемістичних і дисфемістичних стратегій, що використовуються у процесі комунікації (як із боку адресата, так і адресанта). Майбутнє дослідження може бути сфокусованим на пошуках регіональних, діалектних і варіативних відмінностей в евфемії та інших соціолінгвальних явищах, спрямованим на подальше висвітлення їхнього комуніка-

тивно-прагматичний аспект, завдяки чому істотно розшириться пошукове поле подальшої концептуалізації евфемії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрусяк І.В. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 „Германські мови” / Андрусяк Ірина Василівна. – Ужгород, 2002. – 268 с.
2. Бакушева Е.М. Особенности эмоциональной речи мужчин и женщин (на материале французского языка) / Е.М. Бакушева // Язык и эмоции : сб. науч. тр. – Волгоград : Перемена, 1995. – С. 32–37.
3. Балакірева О.Л. Громадська думка про статево-рольові стереотипи в гендерному світогляді / Балакірева О.Л. // Гендерний аналіз українського суспільства / за ред. Т. Мельник. – К. : Проон, 1999. – С. 103–112.
4. Бессонова О.Л. Способи вираження оцінки й оцінні стратегії в мовленнєвій поведінці чоловіків та жінок / О.Л. Бессонова // Нова філологія. – Запоріжжя. – 2002. – № 3 (14). – С. 41–48.
5. Бушуева Т.С. Прагматический аспект эвфемизмов и дисфемизмов в современном английском языке : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук, спец. 10.02.04. „Германские языки” / Т.С. Бушуева. – М. : Моск. пед. гос. ун-т. – 2005. – 20 с.
6. Великорода В.Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови”/ В.Б. Великорода. – Львів, 2008. – 20 с.
7. Горошко Е.И. Гендерные исследования в лингвистике сегодня / Е.И. Горошко, А.В. Кирилина // Гендерные исследования. – Х. : ХЦГИ, 1999. – № 1. – С. 45–65.
8. Гендерний підхід / за ред. Ліліани Гентош, Оксани Кісь. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2003. – 251 с.
9. Кирилина А.В. Гендерные исследования в отечественной лингвистике : проблемы, связанные с бурным развитием / А.В. Кирилина // Доклады второй Международной конференции „Гендер : язык, культура, коммуникация”. – М. : МГЛУ, Лаб. гендер. исслед, 2002. – С. 9.
10. Куркиев А.С. О классификации эвфемистических названий в русском языке. Классификация эвфемизмов по порождающим мотивам / Куркиев А.С. – Грозный, 1977. – 90 с.
11. Манютіна О.І. Лексико-семантичні та функціональні особливості евфемізмів у сучасній англійській мові (на матеріалі бульварної жі-

- ночої прози ХХ – ХХІ ст..) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Манютіна Олена Іванівна. – Чернівці, 2009. – 287 с.
12. Мартинюк А.П. Конструювання гендеру в англомовному дискурсі / Алла Петрівна Мартинюк. – Х. : Константа, 2004. – 292 с.
 13. Мартинюк А.П. Гендерні стереотипи та їх відображення у мові й мовленнєвій взаємодії (на матер. англ. мови) / А.П. Мартинюк // Вісник КНЛУ. Серія „Філологія”. – 2003. – Т. 6. – № 1. – С. 102–109.
 14. Мартинюк А.П. Гендер як конструкт дискурсу / А.П. Мартинюк ; за заг. ред. І. С. Шевченко // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. – Х. : Константа, 2005. – С. 295–318.
 15. Прядильникова Н.В. Эвфемизмы в российских СМИ начала ХХІ века : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01/ Прядильникова Наталья Викторовна. – Самара, 2007. – 179 с.
 16. French D. Dear Fatty / French Dawn. – London : Arrow Books, The Random House Group Ltd, 2009. – 366 p.
 17. <http://www.cosmopolitan.com/>.

*Жанна Черська
(Чернівці)*

ЕПІДИГМАТИКА ПРИКМЕТНИКІВ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ГРУПИ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ „ЕГОЇСТИЧНИЙ”

Анотація. Досліджуються епідигматичні характеристики прикметників на основі їхньої етимології, синтагматичних зв'язків та парадигматичних відношень. У результаті аналізу сучасних тлумачних словників виявлено семні комплекси прикметників *ichsüchtig*, *berechnend*, *eigensüchtig*, *selbstisch* і проаналізовано частоту їх використання в німецьких публіцистичних текстах.

Ключові слова: *синтагматичні зв'язки, парадигматичні відношення, епідигматичні характеристики, семні комплекси.*

Аннотация. Исследуются эпидигматические характеристики прилагательных, основываясь на их этимологии, синтагматических связях и парадигматических отношениях. В результате анализа современных толковых словарей выделены семные комплексы прилагательных *ichsüchtig*, *berechnend*, *eigensüchtig*,